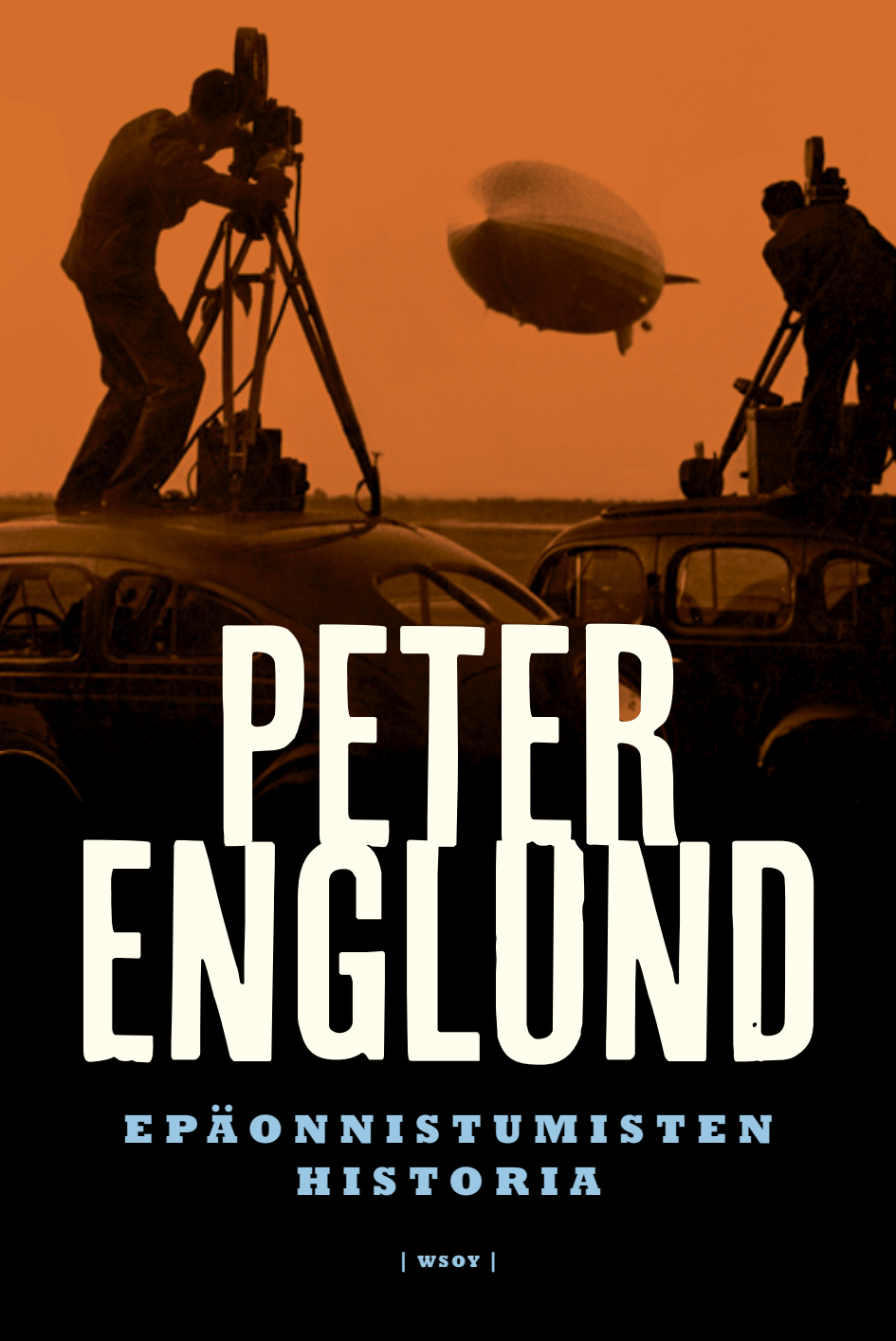

PETER ENGLUND

**EPÄONNISTUMISTEN
HISTORIA**

| WSOY |

Peter Englund

EPÄONNISTUMISTEN
HISTORIA

SUOMENTANUT SIRPA HIETANEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Lainauksen Virginia Woolfin päiväkirjasta suomentanut
Ville-Juhani Sutinen (Savukeidas Kustannus, 2016).

Lainaukset Jon Krakauerin teoksesta *Jäätäviin
korkeuksiin* suomentanut Liisa Paakkanen (WSOY,
1998). Lainauksen Jared Diamondin teoksesta *Romahdus*
suomentanut Kimmo Pietiläinen (Terra Cognita, 2005).
Lainauksen Virginia Woolfin romaanista *Näytösten välissä*
suomentanut Tuomas Kilpi (Oppian, 2018).

Ensimmäinen painos

Ruotsinkielinen alkuteos

Om att misslyckas

Copyright © Peter Englund 2026

Published by arrangement with Hedlund Agency

Suomenkielinen laitos © Sirpa Hietanen ja WSOY 2026

Werner Söderström Osakeyhtiö

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-951-0-52943-0

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@wsoy.fi

Eliakselle ja Noahille

Signelle ja Ahmadille

– rakastaen, ihaillen ja toivoen

Emme näe maailmaa sellaisena kuin se on,
vaan sellaisena kuin me itse olemme.

– Anaïs Nin

Eräässä elämäni vaiheessa katsoin *Apollo 13* -elokuvan kerran toisensa jälkeen, vähintään kerran viikossa ja joskus parina iltana peräkkäin. Vähän myöhemmin ymmärsin, miksi. Silloiseen elämäntilanteeseeni sopi paremmin kuin hyvin kertomus siitä, miten kolme itsevarmaa miestä aloittelee merkittävää retkeään kohti kaukaista päämäärää vain joutuakseen yllättävään ja silti jo vuosia kyteneeseen katastrofiin, joka muutti voitokkaan matkan taisteluksi elämästä. Kävin läpi *Apollo 13* -vaiheen ensimmäisen avioeroni jälkeen. Ja aivan niin kuin Freudin kuvaama taapero, joka heittää narun päässä olevaa lankarullaa ("Pois!") ja vetää sen sitten takaisin ("Tässä!") ja niin opettelee luottamaan turvallisen äidin paluuseen, minäkin ilmeisesti löysin lohtua kuvista kolmesta miehestä, jotka uhmaavat pimeyttä ja sattuman julmaa geometriaa ja lopulta pääsevät turvaan.

Apollo 13:n epäonnistunut kuulento ja sen matkaa ja paluuta kuvaava tarina on esimerkki kertomusten perusmuodosta. Sen tarinaan kätkeytyy toinenkin toistuva aihe, kohtalokas erehdys. Jokin sankarin tai sankarittaren heikkous estää häntä tavoittamasta päämääräänsä, tai häntä rajoittaa kyvyttömyys kunnioittaa todellisuuden

asettamia rajoja tai edes tunnistaa niiden olemassaolo. Niin tärkeää hänelle on se, mitä hän haluaa saavuttaa.

Aristoteleen mukaan draaman korkein muoto on tragedia. Teoksessaan *Runousoppi* hän selvittää, mitä hyvä tragedia edellyttää. Kirjan kolmastoista luku käsittelee kuulua *hamartia*-käsitettä. Kreikankielinen sana merkitsee yksinkertaisesti harha-askelta tai erehdystä. Aristoteleen terminä se tarkoittaa jotakin, mikä saa sankarin tekemään tuhoonsa johtavan erehdyksen ja samalla vie tragedialle tyypilliseen siirtymään onnesta epäonneen. Oppineet ovat vuosien mittaan väitelleet loputtomiin siitä, mitä termi lopulta tarkoittaa, se kun ei täysin selviä *Runousopista*. Voiko *hamartia* olla viaton erehdys, vai tarkoittaako se heikkoutta sankarin luonteessa?

Aloitteleva kirjailija saa usein kuulla, miten intohimo, lahjakkuus ja itsekuri ovat alalla välttämättömiä. Jos on siunattu kaikilla näillä kolmella ominaisuudella, saa tekstinsä julkaistuksi; jos näitä piirteitä on kaksi ja toinen niistä on itsekuri, on todennäköistä, että jokin kustantamo hyväksyy teoksen. Jos taas lahjakkuutta ja intohimoa riittää mutta itsekuri puuttuu, on turha odottaa julkaisua. Minun mielestäni nuo kolme ominaisuutta ovat olennaisia kaikissa luovissa ammateissa. Ei kerta kaikkiaan riitä, että hallitsee vain yhden osan

tästä pyhästä kolminaisuudesta. Surkein kohtalo on tietenkin niillä itseään luovina pitävillä henkilöillä, joilla on esteetikon sielu mutta ei esteettistä kykyä.

Meidän aikamme on unohtanut Roy Halston Frowickin, joka oli 1970-luvun suurimpia ja ylistetyimpiä muodinluojia. Hän oli jo pienestä pitäen intohimoisen kiinnostunut muodista, ja kiinnostus kantoi häntä ja hänen uraansa pakkomielteisen voiman tavoin koko hänen liian lyhyeksi jääneen elämänsä ajan. Hän oli selvästi lahjakas, hänellä oli tarkka silmä, hän keksi hämmästyttävän nopeasti uusia ratkaisuja ja hänen tekniset kykynsä olivat ilmeiset. Hän hallitsi käsityöt pienintä neulanpistoa, laskosta ja ommelta myöten ja kokeili innokkaasti uusia materiaaleja. Hän oli leikkauksen mestari. Kangas on aina helpointa leikata lankasuoraan tai poikkisuuntaan, mutta hänen erikoisalaansa oli täysvinoon leikkaaminen. Se on huomattavasti vaikeampaa, mutta sai hänen suunnittelemansa asut laskeutumaan kauniisti, mistä tuli niiden tavaramerkki. Hänen neroutensa voi aistia muuttamista säilyneistä kaavoista, joissa kangaspalan muoto on hyvin monimutkainen: laskoksia, ulokkeita, syvennyksiä, kulmia, kaistaleita ja pyöristyksiä, jotka yhdistettiin ja sitten taitamattoman hämmästykseksi koottiin puettavaksi asuksi yhdellä ainoalla saumalla. Itsekuriakin Halstonilla oli. Hän oli yleensä työhuoneellaan jo aamu-

kahdeksalta eikä lähtenyt kotiin ennen kuutta tai seitsemää illalla.

1970-luvun alkuvuosina Halston, joka pian tunnettiin pelkällä keskimmaisella nimellään, teki läpimurron New Yorkin muotimaailmassa. Siellä oli tilaa hänen tavoittelemalleen muotikäsitykselle ja varsinkin hänen edustamalleen puhtaasti tyylikkäälle minimalismille vastakohtana 1960-luvulta vallassa olleille boheemeille röyhelöille, köyhäilylle ja verkkari-muodille. ”No cuckoo, no co-co”, hän tapasi sanoa viitaten hienoisen sarkastisesti jo yhä väsyneempään kilpailijaansa Chaneliin. Halston kammosi nappeja ja vetoketjuja ja loi vaatteita, jotka keveinä ja hulmuavina olivat ihanteellisia tanssilattialla, elettiinhan diskoteekkien kulta-aikaa.

Menestykseen vaikuttivat myös Halstonin persoona ja hänen imagonsa. Hän oli aivan yksinkertaisesti todella hauskanäköinen, pitkä ja hoikka mies, jolla oli veistokselliset piirteet, vankka leuka, upeat hiukset ja kaunis hymy. Useimmissa valokuvissa hänet näkee smokissa tukka taakse kammattuna, juoma toisessa ja pitkä savuke toisessa kädessä, vastustamatonta viileää eleganssia säteillen. Näystä tuli vieläkin vaikuttavampi hänen siirryttyään käyttämään mustia poolopaitoja ja aurinkolaseja, myös yöaikaan. Halstonin menestyksessä ei ole mitään ihmeellistä. Arvoitus piilee hänen epäonnistumisessaan. Miten joku, jolla oli niin paljon, saattoi menettää kaiken?

Taiteilija Andy Warhol aloitti jokaisen arkipäivänsä marraskuusta 1976 lähtien aina ennenaikaiseen kuolemaansa vuonna 1987 saakka sanelemalla assistentilleen puhelimitse selostuksen edellispäivän elämyksistään. Aluksi tarkoituksena oli pitää kirjaa rahankäytöstä, mutta luovalle Warholille rutiininomainen luettelointi muuttui pian juoruilevan, lennokkaan, häijyn ja yksityiskohtaisen päiväkirjan pitämiseksi. Yksi sen päähenkilöitä on Halston. Miehet eivät olleet läheisiä ystäviä, sillä kumpikin piti etäisyyttä ihmisiin, mutta he olivat paljon tekemisissä keskenään. He olivat nerokkaita esteetikkoja, samanikäisiä ja kumpikin lähtöisin vaatimattomista oloista. Päiväkirjan Halston on monimutkainen hahmo, joka saattoi halutessaan olla paitsi uskomattoman viehättävää ja hauskaa seuraa, myös hyvä, sympaattinen ja myötäelävä kuuntelija. Toisaalta Warhol pelkäsi Halstonin mielialan vaihteluita ja valtaa ja kadehti vasten tahtoaankin tämän menestystä. Silti miehet kunnioittivat toisiaan. Vuosien mittaan Halston osti runsaat sataviisikymmentä Warholin teosta, ja Warhol peitteli huonosti ylpeyttään pukeutuessaan Halstonin varta vasten hänelle suunnittelemiin asuihin. Miehet tapasivat lähinnä juhlissa, ja enimmäkseen päiväkirja kertookin bileistä, päivällisistä, juhlista, etkoista, jatkoista ja diskoista.

1970-luvun jälkipuolisko oli hyvää aikaa olla nuori. Sai antautua musiikille, juhlia loputtomiin, tanssia hikisenä

ja painottomana liikkeen ja alkoholin ja strobovalojen kolminkertaisesti huumaamana käsien, jalkojen, kasvojen ja lämpimien kehojen kieppuvassa massassa ja jopa ibizalaisessa kellaridiskossa. Moista ei enää löydy minun toivelistaltani, sillä olen jo kerran kokenut sen kaiken kauan sitten, elokuussa 1979. Muistan vielä kolme kappaletta: Amii Stewartin *Knock on Wood*, Anita War-
din *Ring My Bell* sekä Sister Sledgen *He's the Greatest Dancer*. Sisarusten laulussaan räytyen kuvailema upea tanssija – jollainen olisin itsekin halunnut olla, vaikka tiesin, ettei minusta koskaan sellaista tulisi – oli niin täydellinen: kroppa, asenne, liikkeet, ja tietysti vaatteet: ”He wears the finest clothes, the best designers Heaven knows / Ooh, from his head down to his toes / Halston, Gucci, Fiorucci.” (Hänellä on upeimpien suunnittelijoiden upeimmat vermeet, Halstonia, Guccia ja Fioruccia päästä varpaisiin.) Halston oli tuohon aikaan käsite ja Guccin tasoinen tavaramerkki. Fioruccia vähän epäilen, mutta ehkä nimi sopi riimiin.¹

Heti kun Halstonin pieni muotitalo oli vakiinnuttanut asemansa, hän alkoi määrätietoisesti laajentaa toimin-

¹ Halston väheksyi tätä asiakkaiden ja Andy Warholin suosiosta kilpailevaa suunnittelijaa ja inhosi erityisesti Fioruccin luomusta, josta tämä vieläkin tunnetaan, nimittäin designerfarkkuja.

taansa. Hän sai tunnetun Bloomingdale's-tavaratalo-ketjun avaamaan toimitiloihinsa erikoisliikkeen, jossa myytiin hänen suunnittelemaansa vaatteita. Siitä tuli menestys. Sitten hän avasi oman liikkeen katutasoon samaan Madison Avenuen ja 68th Streetin kulmataloon, jonka kolmannessa kerroksessa oli hänen luolamainen ateljeensa. Sekin menestyi yli odotusten. Monet New Yorkin tunnetuimmista tai vauraimmista naisista, esimerkiksi Jackie Onassis, Liza Minelli, Elizabeth Taylor, Babe Paley ja Bianca Jagger, alkoivat käydä siellä ostoksilla, ja Halston osasi ovelasti ja tyylikkäästi hyödyntää heidän nimiään markkinoinnissaan. Samaan aikaan hän laajensi tuotevalikoimaansa. Ylhäällä ateljeessa oli tarjolla tuotteita, joihin hänen maineensa perustui, räätälöityä *haute couturea* sekä iltapukuja, jotka saattoivat maksaa kymmenentuhatta dollaria. Liikkeen toisessa kerroksessa oli keskihintaisia vaatteita, ja katutason liikkeestä löytyi valmisvaatteita noin sadan dollarin hintaan tai edullisemmin. Tämäkin kekseliäs idea tuotti hyvin.

Seuraava looginen askel imperiumin luomisessa oli aloittaa valmisvaatetuotanto koko Yhdysvallat kattavaa markkinaa varten. Aluksi Halston epäroi. Se oli hänelle aivan vierasta maastoa ja edellytti liikekumppania, jolla olisi tarvittava pääoma sekä etenkin tehdastuotannosta sellaista osaa-mista, joka häneltä itseltään puuttui. Luotettavan kump-

panin löydyttyä alkoi tämäkin puoli menestyä erinomaisesti. Uusi suuri myymälä avattiin osoitteeseen 555 Seventh Avenue. Halstonin mallistot otettiin riemuiten vastaan, myyntiluvut kasvoivat kasvamistaan², hän sai palkintoja ja hänet julistettiin neroksi, hän näkyi kaiken aikaa televisiossa ja pääsi *Newsweekin* kansikuvaan. Loppusyksystä 1973 seurasi uusi, entistäkin mittavampi strateginen veto. Laajeneminen kiihtyi ja vähitellen alkoi näyttää, ettei Halstonia pysäyttäisi mikään. *Esquire* ihmetteli suurin otsikoin: ”Aikooko Halston valloittaa maailman?”

Miksi imperiumeja rakennetaan? Osaksi siksi, että uusi aluevaltaus lupaa aineellista hyötyä sekä todellista ja ehdotonta valtaa. Mutta vain osaksi. Jo pelkkä ajatus huumaa ja tekee ihmisestä suuren, suuremman, välttämättömän, merkittävän, muistettavan ja ikuisen. Rationaalisia syitä ei kannata painottaa liikaa, kun puhutaan siitä, miten houkuttelevaa valtapiirin laajentaminen on.

On pohdittu paljon, enimmäkseen jälkikäteen ja akateemisesti järkeillen, millainen strateginen ajattelu ajoi

² Parhaiten menestyi malli 704, yksinkertainen puolipitkä naisten takki, joka oli valmistettu mokkanahkaa muistuttavasta keinokuidusta mutta oli sitä halvempi, kevyempi ja huolettomampi käyttää. Mallia myytiin lähes 80 000 kappaletta, vaikka takki maksoi 360 dollaria ja sen kysyntä oli niin suuri, ettei kaikkia tilauksia pystytty toimittamaan.

Rooman keisareita valloituksiin. Todellisuudessa purpuraan pukeutuneilla miehillä ei näytä olleen kokonaisvaltaista strategiaa. Suunnitteluhorisontti oli kapea, sillä enimmäkseen he vain reagoivat, saivat päähänpistoja, tarttuivat tilaisuuksiin ja torjuivat uhkaa. Keisarit olivat taustastaan riippumatta kasvaneet kulttuurissa, joka arvosti laajentumista sellaisenaan, tosin eri perustein eri aikakausina. Joskus sitä pidettiin keinona vahvistaa turvallisuutta, niin kuin Trajanuksen valloittaessa Daakian, joskus taas laajentumistarpeita perusteltiin omalla ja imperiumin kunnialla, kuten silloin kun Claudius hyökkäsi Britanniaan. Joskus motiivit yhdistyivät, esimerkiksi silloin kun Septimius Severus teki itsestään Mesopotamian valtiaan, ja joskus taas syystä kävi saaliin metsästyks ja aineellisen hyödyn tavoittelu, kuten silloin kun Augustus halusi valloittaa onnellisen Arabian. Valloitukset houkutelivat myös ylennystä ja lisävaroja tavoittelevia tavallisia kenraaleja. Rooman valtakunnan sydänmailla niistä kiinnostui jopa tavallinen kansa varsinkin Augustuksen aikakauden jälkeen, jolloin legioonat koostuivat lähes yksinomaan lähialueiden miehistä. On helppo innostua ajatuksesta niin kauan kuin oma nahka ei ole vaarassa. Mutta miten imperiumit sitten kaatuvat?

Halstonista ja hänen loisteliaasta 1970-luvustaan puhuttaessa on puhuttava myös seksistä, huumeista ja diskoista.

Tuohon aikaan New York oli homoseksuaaleille hyvä paikka elää, ja Halston saattoi siellä riisua joitakin niistä naamioista, joita hän oli siihen asti joutunut kantamaan. Ja kokaiinista tuli hänelle toden totta suurenmoinen kokemus, josta hänen oli vaikeaa päästä irti. Halston alkoi vetää viivoja säännöllisesti ja päivittäin jopa toimistossaan, aika usein valitsemiensa henkilökunnan edustajien kanssa. Hänen sihteerinsä sai joka viikko nostaa pankista pari kolme tuhatta dollaria käteistä, jotka sitten vaihtuivat huomaamattomasti valkoiseen jauheeseen. Ja aivan niin kuin historioitsijat jakavat Ludvig XIV:n kauden valtaistuimella aikaan ennen ja jälkeen vuoden 1686 peräsuolen fisteliä, Halstonin elämän kahteen osaan jakoi Studio 54. Kuuluisa megadisko valloitti rynnäköllä sinne pitkän taivuttelun jälkeen suostuneen miehen, joka oli siihen asti vältellyt sen tyyppisiä menopaikkoja. ”Too tall to dance”, liian pitkä tanssimaan, hänellä oli tapana sanoa. Hän eli sen sijaan hiljaista, työteliästä ja melko yksinäistä elämää Bermudan kolmiossa, joka koostui ateljeesta, East 55th Streetin pienestä vuokra-asunnosta ja satunnaisista seksitreffitistä ennen nukkumaanmenoa.

Musiikki, ihmisvilinä, eksoottinen ja arvaamattoman sekalainen yleisö julkkiksineen, helposti saatavat huumet, kaikki oudot tempaukset, estoton parittelu kellari-

labyrintissa tai ylhäällä suurella parvekkeella³ – moista ei Halston ollut koskaan kokenut, eikä tosin kovin moni muukaan. Rakennus oli entinen oopperatalo, ja vaikka sinne mahtui kolmetuhatta ihmistä, se oli aina täpötäynnä. Tässä vaiheessa Halston oli jo niin tunnettu, että pääsi kadulta suoraan sisään ohi tiukasti valvotun jonon. Hän alkoi käydä Studio 54:ssa melkein joka ilta ja usein viipyi siellä, kunnes aamuaurinko värjäsi taivaskaistaleet Manhattanin korkeiden rakennusten yllä harmaanvioleteiksi, sinipunaisiksi ja vaaleanpunaisiksi ja disko suljettiin.

Tietenkin ihminen voi hurjastelullaan ajaa itsensä tuhoon, niin tapahtuu kaiken aikaa. Yletön juominen tai syöminen tai yletön huumeiden käyttö tai naiminen ei kunnioita järjen saati kehon rajoja ja on eräänlaista hybristä. Ilmiö on banaali eikä siksi erityisen kiinnostava. Halstonin imperiumin tuho ei ole myöskään selitettävissä tämän henkilön heikkouksilla. Aika ajoin hän kärsi onnettomasta ja liki pakkomielteisestä rakkaudesta erääseen Victor Hugoon. Tämä venezuelalainen miesprostituoitu oli hyvin viehättävä ja karismaattinen,

³ Pian parveke jouduttiin päällystämään kumilla, jotta sen saattoi sulkemisajan jälkeen yksinkertaisesti suihkuttaa puhtaaksi spermasta ja muista ruumiinnesteistä.

ja hänellä oli villejä joskin epämääräisiä taiteellisia pyrkimyksiä.⁴ Sama seksuaalisesti rajaton mies oli muuten piintyneen tirkistelijän Warholin eroottinen muusa. Mutta merkitseekö onneton rakkaus epäonnistumista? Ei, meidän omat intohimomme vievät meistä voiton. Ja draamoista, nöyryytyksistä ja pettymyksistä huolimatta Halston oli yhä toimintakykyinen. Hän veti tosin haitallisia määriä kokaiinia, mutta voi kysyä, missä määrin huume vaikutti hänen työhönsä. Sitä mukaa kun onnistumiset seurasivat toisiaan, hänen työmääränsä kävi kohtuuttomaksi ja lähenteli mahdotonta. Joskus tuntuu siltä, että hän selvisi mallistojensa suunnittelusta pikemminkin kokaiinin ansiosta kuin siitä huolimatta.

On joka tapauksessa kiistämätöntä, että Halstonin muuttuminen Studio 54:n vakiokalustoksi alkoi aiheuttaa ongelmia. Miehellä oli yhä lahjakkuutta ja intohimoa, mutta hänen itsekurinsa höltyi. Hän oli tavannut tulla aikaisin työhuoneelleen ja työskennellä myöhään, mutta vähitellen hän alkoi ilmestyä paikalle vasta iltapäivällä, synkkänä ja krapulaisena ja silmät punoittaen jo pakollisiksi muuttuneiden aurinkolasien takana. Työ ei useinkaan alkanut sujua ennen puolta seitsemää illalla, mihin asti sovitusluonnon työntekijöiden oli kiltisti

⁴ Nimi oli alun perin hänen taiteilijanimensä prostituoituna ja viittasi hänen elimensä kokoon: "Huge-o".

odotettava. Halstonilla oli aina ollut koleerikon piirteitä ja vahva kontrollin tarve, mutta nyt hän saattoi saada raivokohtauksia pienimmästäkin, niin että kaikki kyyristelivät pelokkaina hänen ympärillään.

Voiton hetkellä kylvetään tappion siemen. Samaa kieli-kuvaa käyttivät jo roomalaiset historioitsijat kuvatessaan keisareiden loistokkaita valtakausia, ja siitä lähtien se on ollut käytössämme lähes kliseeksi asti. Toinen kuva: luodaan tila, ja sen sisällä alkaa prosessi, joka vähitellen räjäyttää prosessin edellytyksenä olleen tilan.

Loppusyksystä 1973 alettiin kysellä, aikoiko Halston valloittaa maailman. Kävi nimittäin niin, että suuri yritysryhmä Norton Simon Industries osti hänen muotitalonsa. Pinnalta katsoen myynti vaikutti taas uudelta, älykkäältä liikkeeltä. Jatkaakseen laajentumistaan kansainvälisesti Halston liittoutui vahvan ja avuliaan kumppanin kanssa, jolla oli pääomaa, tietotaitoa ja organisatorisia voimavaroja. Oli vaikeaa kieltäytyä sopimuksesta, jonka taloudelliset ehdot olivat uskomattoman suotuisat. Ostosumma vastaisi tänä päivänä noin neljääkymmentäyhdeksää miljoonaa dollaria, ja sen lisäksi Halstonille taattiin alalla

ennätysasuuri vuosipalkka⁵, osakeoptioita sekä kasvava prosenttiosuus tulevista voitoista. Hänen tiedettiin olevan perso rahalle ja kaikelle, mitä rahalla saa, ja niinpä sopimuksen allekirjoittamisesta selvittiin ilman voimakeinoja. Kolikon toinen puoli oli, että Norton Simonista tuli nyt paitsi Halstonin yhtiön, myös hänen nimensä eksklusiivinen omistaja. Päällisin puolin vaikutti siltä, että jättiyritys otti suuren riskin. Oli uutta maksaa niin suuria summia pelkästä nimestä. Halston saattoi puolestaan jatkaa sitä, mitä oli aina tehnyt: käyttää nerouttaan.

Halstonin kansainvälinen menestys alkoi Norton Simonin tuella marraskuussa 1973 Versailles'ssa järjestetyn suuren muotinäytöksen myötä. Sen jälkeen hän loi yrityksen pyynnöstä hajuveden, ja senkin menekki oli valtava. Muodinluojan usko itseensä ja kykyihinsä kasvoi entisestään. ”Olisi vaikeaa väittää, että menestys nousi Halstonin päähän, sillä hän oli ollut jo pitkään täynnä itseään”, mainitsee hänen elämäkertansa kirjoittaja Steven Gaines. Läheiset ystävät alkoivat silti huomata hänen

⁵ Muutaman vuoden kuluttua hänen vuosipalkkansa oli nykyrahassa arvioituna noin 3,5 miljoonaa dollaria. Kyse oli ahneudesta: Halston oli tuossa vaiheessa jo vauras mies, mutta ei kyennyt vastustamaan kiusausta. Hänen puolustukseksi on sanottava, että hän saattoi välistä olla myös hyvin antelias ystäviään, tuttujaan ja ihailemiaan ihmisiä kohtaan.

muuttuneen. Hänestä tuli käytökseltään ja puheiltaan yhä kuninkaallisempi, hän alkoi puhua itsestään kolmannessa persoonassa ja sieti entistäkin huonommin vastaväitteitä. Henkilö ja hänen imagonsa sulautuivat yhteen. Gainesin mukaan hänestä tuli ”suoranainen pinnallisen, hienostelevan ja ylimielisen muotisuunnittelijahomon karikatyyri”.

Seuraavaksi Norton Simon teki ovelan siirron ja alkoi lisensoida Halstonin nimeä muille yrityksille. Tämäkin oli uutta. Yhtiöltä säästyivät valmistuksen, jakelun ynnä muun vaiva, ja se saattoi kaikessa rauhassa odottaa ja kerätä sitten rojaltit. Halston yritti arvioida tilannetta järkevästi mutta suostui lopulta suurimpaan osaan ehdotuksista. Niinpä markkinoille iski seuraavina vuosina tsunami hänen nimeään kantavia tuotteita: laukkuja, huiveja, pyyhkeitä, lakanoita, alusvaatteita, käsineitä, turkkeja, vöitä, lompakoita, uima-asuja, urheiluvaatteita, pyjamia, kenkiä, silmälaseja, solmioita, kokolattiamattoja ja peruukkeja. Hän suunnitteli uudet univormut sekä eräälle lentoyhtiölle että Yhdysvaltojen partiotyöille, ja Innsbruckin talviolympialaisissa 1976 Yhdysvaltojen joukkue komeili hänen luomuksissaan. Rahaa tuli virtanaan. Ei kysytty turhaan, aikoiko Halston valloittaa koko maailman.

Miksi historia toistaa samoja virheitä?

Maailmassa, jossa menestystä pidetään itseisarvona, täydellinen epäonnistuminen on yksi vaikeimmin hyväksyttävistä kohtaloista.

Historioitsija Peter Englund tarkastelee oivaltavassa ja viihdyttävässä kirjassaan historian tunnetuimpia epäonnistumisia Apollo 13:n onnettomuudesta ja Olof Palmen murhatutkinnasta Nokian romahdukseen sekä tutkimusretkiin, valtakuntiin ja teknologioihin, jotka eivät koskaan lunastaneet lupauksiaan.

Englund yhdistää historiallisen analyysin terävään havainnointiin ja kysyy, mikä näitä hyvin erilaisia epäonnistumisia yhdistää. Miten pienet virheet alkavat kasautua? Miksi epäilykset sivuutetaan juuri silloin, kun niitä pitäisi kuunnella? Milloin epäonnistuminen on vielä estettävissä? Kirja paljastaa, ettei epäonnistuminen synny yhdestä kohtalokkaasta virheestä vaan harmittoman oloista päätöksistä, joista jokainen tuntui aikoinaan oikealta.

9 789510 529430